

Protocol medicijnverstrekking & medisch handelen op de scholen van
Scholengroep PCOU Willibrord
In het bijzonder het St. Bonifatiuscollege

Dit voorstel (d.d. 12 11 25) ligt op 10 12 '25 voor ter instemming aan de MR van het St. Bonifatiuscollege en is aldus afgestemd met de bestuurssecretaris. Gedurende schooljaar zal het protocol ook in de GMR besproken worden. Mochten hier wijzigingen uit voortkomen, dan worden deze zo nodig in dit protocol verwerkt.

In dit protocol staat een voorstel voor de keuzes van het Boni.

Instemming van de (G)MR o.g.v. art. 10 lid 1 onder c wms verkregen op: 10 december 2025

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord.....	3
2.	Soorten medische handelingen op school	4
3.	Medicijnverstrekking en medisch handelen: Uitgangspunten van St. Bonifatiuscollege	6
4.	Leerling wordt ziek op school/eenvoudige medische handelingen	7
5.	Het verstrekken van medicijnen op verzoek.....	8
6.	Het verrichten van medische handelingen	9
	Bijlage 1. Toestemmingsformulieren.....	11
	Formulier 1a – De leerling (jonger dan 16 jaar) wordt ziek op school, schoolreis of schoolkamp	11
	Formulier 1b – De leerling van 16 jaar of ouder wordt ziek op school, schoolreis of schoolkamp	14
	Formulier 2a - Het verstrekken van medicijnen op verzoek aan een leerling onder de 16 jaar	17
	Formulier 2b - Het verstrekken van medicijnen op verzoek van een leerling van 16 jaar of ouder	19
	Formulier 3a - Uitvoeren van medische handelingen aan een leerling onder de 16 jaar	21
	Formulier 3b - Uitvoeren van medische handelingen aan een leerling van 16 jaar of ouder	24
	Bijlage 2 - Bekwaamheidsverklaring	27
	Bijlage 3. Handelen bij medische calamiteiten	29
	Bijlage 4. Leerlingen met diabetes. Wat te doen, hoe te handelen?	30
	Bijlage 5. Stroomschema protocol medicijnverstrekking en medisch handelen.....	37
	Bijlage 6. Factsheet handelen in het onderwijs – Steunpunt passend onderwijs	38

1. Voorwoord

Medewerkers worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die zich melden met pijnklachten zoals hoofdpijn, buikpijn etc. over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen medewerkers in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om een medische handeling, waarvoor zij niet bekwaam en/of bevoegd zijn, bij een leerling die (chronisch) ziek is uit te voeren. De medewerker komt daarmee in een niet alledaagse positie.

Het is de primaire verantwoordelijkheid van de ouders of verzorgers dat de gezondheidszorg georganiseerd wordt. Als er geen reguliere professionele medische ondersteuning op school is - zoals bijvoorbeeld op sommige scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs - is de school niet verplicht om medische handelingen te verrichten, tenzij er sprake is van een acute, levensbedreigende situatie.

Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol. Dit protocol dient als uitgangspunt voor de handelingen binnen de scholen van Scholengroep PCOU Willibrord, en specifiek voor het St. Bonifatiuscollege. Het protocol is dan ook bedoeld als leidraad voor directie en medewerkers op onze scholen. Er kan altijd advies worden ingewonnen bij de plaatselijke Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

Met dit protocol scheppen we helderheid over de beleidslijnen en de (on)mogelijkheden van medisch handelen op de scholen. Door duidelijke afspraken te maken en vast te leggen, wordt zoveel mogelijk zekerheid aan leerlingen, ouders of verzorgers, medewerkers en schoolleiders geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school en onze scholengroep moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

Vanzelfsprekend kan de school alleen zorgvuldig handelen als de ouders/verzorgers de school proactief en volledig informeren over de medische gegevens van de leerling die voor de school van belang zijn. Zijn de ouders/verzorgers hierin nalatig dan kan het de school niet worden verweten wanneer er in voorkomende situaties niet adequaat is gehandeld. Het is mede daarom van belang dat de scholen het bestaan van dit protocol onder de aandacht brengen bij de ouders/verzorgers en opnemen op de website van de school en in de schoolgids. Het protocol wordt ook opgenomen op de website van onze scholengroep.

In de bijlagen bij dit protocol zijn formats bijgevoegd voor onder andere toestemmingsformulieren en de bekwaamheidsverklaring. Scholen kunnen deze ter ondertekening voorleggen aan ouders/verzorgers van leerlingen jonger dan 16 jaar en bij leerlingen van 16 jaar en ouder aan de leerling zelf.

2. Soorten medische handelingen op school

Een aantal medische handelingen brengt risico's mee. De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) noemt 14 potentieel risicovolle medische handelingen. Ze mogen beroepsmatig alleen zelfstandig worden uitgevoerd volgens de wet BIG bevoegde zorgverleners en worden daarom voorbehouden handelingen genoemd. Bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Het is echter toegestaan om, onder voorwaarden, een andere persoon in opdracht van een zelfstandig bevoegde beroepsmatige zorgverlener een voorbehouden handeling uit te laten voeren.

a. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt

Bijvoorbeeld het geven van medicijnen, dat kan zijn het geven van een paracetamol of andere medicijnen bijvoorbeeld een zetpil bij een epilepsieaanval, het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld azaron. Deze zorghandelingen worden niet-voorbehouden handelingen genoemd. Daarvoor gelden algemene zorgvuldigheidsnormen. Dat betekent dat deze handelingen door iedereen mogen worden uitgevoerd, als dat met de nodige aandacht en zorgvuldigheid gebeurt.

b. Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt

Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan docenten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven. Een specialist kan een medewerker handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet het gevolg dat de medewerker niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; deze blijft aansprakelijk. Het mogelijk verzekeren van dit risico is een vraag die het schoolbestuur met een verzekeringsmaatschappij zal moeten overleggen. Een arts kan een medewerker handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts is dan medeverantwoordelijk.

Het hebben van een medisch handelingsprotocol is belangrijk op school. Het volgen van de werkwijze van het protocol sluit daarom niet uit dat de medewerker aansprakelijk gesteld en vervolgd zou kunnen worden bij calamiteiten. Het betreft dan een civielrechtelijke aansprakelijkheid. Zelfs als ouders/verzorgers de medewerker toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind kan de medewerker verantwoordelijk worden gesteld.

Om zeker te zijn dat deze civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen (BIG), contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen dient er direct contact opgenomen te worden met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bel als medewerker bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van de leerling. Meldt verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waarneembaar zijn.

De schoolleiding kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling. Voor de individuele leraar geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de wet BIG) uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

De schoolleiding van het Boni kiest ervoor om medewerkers geen BIG geregistreerde handelingen te laten uitvoeren. Uitzonderingen kunnen gemaakt worden als de schoolgang van de leerling belemmerd wordt door het

niet uitvoeren van de noodzakelijke BIG geregistreerde handeling. Voor het maken van een uitzondering gelden tenminste de volgende voorwaarden (zie ook pagina 10):

- Instemming van de betreffende medewerker, als deze door behandeld arts bevoegd of bekwaam geacht wordt en waarbij de medewerker op alle aansprakelijkheidsrisico's gewezen wordt. Medewerker tekent een nog te maken instemmingsformulier.
- Toestemming van ouders/verzorgers (en leerling indien ouder dan 16 jaar)
- Uitvoerbaarheid tijdens de schooluren.

c. Noodsituaties

De wet BIG is niet van toepassing als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht (is verplicht) te helpen naar beste weten en kunnen. Het onderscheid tussen voorbehouden en niet-voorbehouden handelingen vervalt dus in noodsituaties waarin leerlingen levensgevaar raken. Als de zorgverlening niet kan worden uitgesteld om ernstige gezondheidsschaden of overlijden te voorkomen, mag het personeel in de school of iemand anders binnen of buiten de school voorbehouden handelingen uitvoeren, als er geen betere zorgverlening beschikbaar is.

Bij noodsituaties is er een verplichting om te handelen.

3. Medicijnverstrekking en medisch handelen: Uitgangspunten van St. Bonifatiuscollege

Het verstrekken van medicatie en het verrichten van medische handelingen is een serieuze zaak waarover we een duidelijk standpunt willen innemen. In beginsel vinden we dat medewerkers van onze school in beginsel géén BIG-geregistreerde medische handelingen mogen uitvoeren.

In zeer bijzondere situaties kan hier op grond van zwaarwegende omstandigheden een uitzondering voor worden gemaakt. Hierover vindt vooraf overleg plaats tussen de schoolleider en ouders of verzorgen of de leerling (als 16 jaar of ouder) en, indien van toepassing, de individuele medewerker. Als de schoolleider toestemming geeft, wordt deze toestemming schriftelijk vastgelegd en regelmatig geëvalueerd.

Het kan dan nodig zijn om de medewerker een bekwaamheidsverklaring te laten behalen. Heeft de medewerker namelijk geen bekwaamheidsverklaring, dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. De medewerker die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht, is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk, maar ook strafrechtelijk. Het bevoegd gezag kan op haar beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

Omdat er risico's kleven aan het verstrekken van medicijnen en/of het uitvoeren van medische handelingen en onze medewerkers hierin niet geschoold zijn, hanteren wij de volgende regels:

1. Onze medewerkers verstrekken geen medicijnen en dienen geen medicijnen toe, met uitzondering van het uitvoeren van eenvoudige handelingen (als het smeren van een zalfje na een insectenbeet of jodium op een wondje);
2. Onze medewerkers verrichten geen medische handelingen, tenzij het gaat om handelingen die tot de taak van een EHBO'er behoren én door een EHBO'er worden uitgevoerd, als het plakken van een pleister en het smeren van een zalfje tegen een insectenbeet. Indien sprake is van verplicht uit te voeren levensreddende handelingen ('burgerplicht') helpt de medewerker naar beste weten en kunnen en wordt altijd gehandeld conform de bijlage Handelen bij medische calamiteiten;
3. Ouders/verzorgers en/of deskundigen (niet zijnde medewerkers van Scholengroep PCOU Willibrord) kunnen door de schoolleiders op school gefaciliteerd worden om medische handelingen te verrichten en/of medicijnen toe te dienen;
4. De school kan medicijnen in bewaring nemen maar doet dat alleen bij medicijnen die gekoeld bewaard moeten blijven. De verantwoordelijkheid voor de datumcontrole, de controle op het soort medicijn dat in bewaring wordt gegeven en de voorraadcontrole berust bij ouders/verzorgers;
5. Om EHBO-ers en/of andere hulpverleners adequaat te informeren vullen ouders/verzorgers een toestemmingsformulier in. Daarop wordt aangegeven welke medicijnen de leerling gebruikt en (indien van toepassing) welke deskundige (naam/functie) ten behoeve van de betreffende leerling medische handelingen mag verrichten.

4. Leerling wordt ziek op school/eenvoudige medische handelingen

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofdpijn, buikpijn, oorpijn, menstruatiepijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Men kan dan denken dat het geen kwaad kan om - zonder toestemming of medeweten van ouders/verzorgers een paracetamol te verstrekken of een zalfje op de plaats van een insectenbeet te wrijven. Wij betrachten hier de grootst mogelijke terughoudendheid in omdat een personeelslid in het algemeen niet deskundig is om een juiste diagnose te stellen.

Uitgangspunt is dat er géén medicijnen (dus ook geen drogistenmedicijnen als paracetamol) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden, naar huis moet. Wanneer een medewerker echter inschat dat de leerling bij een eenvoudig middel gebaat is, dan is het aan de school om te beslissen of zij een pijnstiller verstrekt. Wordt besloten tot het verstrekken van medicatie, dan is het van belang om hier een goede registratie van bij te houden, omdat deze middelen bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van de leerling kunnen leiden (denk aan overdosering).

Eisen aan de verstrekking en registratie van paracetamol in het vo:

- Naam leerling en klas
- Datum van vertrekking
- Paracetamol verstrekken met een glas water zodat het meteen ingenomen kan worden
- Per dag niet meer dan 1 paracetamol per leerling
- Na drie dagen achtereenvolgend bij een leerling: contact opnemen met ouders/verzorgers

Bij een leerling in het po geldt dat er voordat een paracetamol wordt verstrekt, er telefonisch contact wordt opgenomen met de ouders/verzorgers. Een ouder kind kan zelf de ouder/verzorger bellen.

1. Raadpleeg bij twijfel altijd een bhv'er en/of een arts. Dit geldt met name wanneer de pijn blijft of de situatie verergert. De zorgvuldigheid die je hierbij in acht moet nemen is dat je handelt alsof het je eigen kind is. Het blijft dan zaak de leerling voortdurend te observeren;
2. In acute noodsituaties moet altijd 112 worden gebeld. Hierover wordt de schoolleiding geïnformeerd.
3. Ten aanzien van een ziekmelding dient het geldende Protocol ziekmelden te worden gevolgd.

Tips:

- Zorg dat het toestemmingsformulier van ouders/verzorgers (of van de leerling indien deze 16 jaar of ouder is) in geval van ziek worden op school, schoolreis of schoolkamp en het verrichten van eenvoudige medische handelingen is ingevuld (bij voorkeur meteen bij de inschrijving van de leerling);
- Zorg dat de noodnummers (van ouders/verzorgers) in de leerlingen- administratie staan, dat deze jaarlijks worden geactualiseerd en dat personeelsleden geautoriseerd zijn met het recht op inzage;
- Zorg voor een verantwoordelijke voor het invoeren van wijzigingen als ouders/verzorgers dit doorgeven via de mentor, schoolleiding of administratie;
- Zorg er voor dat elke medewerker de noodnummers meteen ter beschikking kan hebben;
- Neem in deze lijst ook bekende gegevens m.b.t. allergieën en/of medicijngebruik op (zoals deze door de ouders/verzorgers gemeld werden bij aanmelding); en
- Maak van levensbedreigende zaken (bijv. een noten- of bijensteekallergie) een aparte vermelding in een gekleurd veld op de lijst.

5. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Wij verstaan onder medicijn een door een arts voorgeschreven medicijn dat uitsluitend via de apotheek verkrijgbaar is. Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor behandeling van astma, antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën o.i.d.

Ouders/verzorgers vragen dan soms aan de schoolleiding of een medewerker deze middelen wil en kan verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders/verzorgers of de leerling van 16 jaar of ouder is hierbij noodzakelijk.

Ouders/verzorgers en/of door hen ingeschakelde deskundigen, als bijvoorbeeld een wijkverpleegkundige (niet zijnde medewerkers van Scholengroep PCOU Willibrord) kunnen door de schoolleider gefaciliteerd worden om medicijnen toe te dienen (en/of medische handelingen te verrichten).

Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt, uitsluitend tot medicijnen die gekoeld moeten worden bewaard. Het is verstandig hiervoor één persoon (met achtervang) aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer. De verantwoordelijkheid voor de datumcontrole, de controle op het soort medicijn dat in bewaring wordt gegeven en de voorraadcontrole berust bij ouders/verzorgers.

Indien sprake is van verplicht uit te voeren levensreddende handelingen ('burgerplicht') helpt de medewerker naar beste weten en kunnen en wordt altijd gehandeld conform de bijlage Handelen bij medische calamiteiten.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van de betreffende leerling;
- Lees goed de bijsluiter zodat je op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn;
- Noteer, per keer, op een aftekenlijst dat je het medicijn aan de betreffende leerling gegeven hebt;
- Als een leerling niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van het medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis;
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112;
- Zorg er altijd voor dat je alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties de leerling vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

6. Het verrichten van medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig zieke leerling of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. In uitzonderlijke gevallen zullen ouders/verzorgers aan schoolleiding en medewerkers vragen BIG-handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding. In het algemeen worden deze handelingen door de thuiszorg of de ouders/verzorgers zelf op school verricht. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een PGB (persoonsgebonden budget). In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders/verzorgers wel eens een beroep gedaan op de schoolleiding en medewerkers.

Het is belangrijk te realiseren dat bepaalde verantwoordelijkheden ontstaan wanneer er wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een medewerker. Bovendien moet voor het uitvoeren van bepaalde medische handelingen een bekwaamheid zijn verworven volgens de Wet BIG.

Dit maakt dat wij hebben besloten dat onze medewerkers geen BIG-geregistreerde medische handelen verrichten bij leerlingen. Onze medewerkers verrichten dus geen medische handelingen, tenzij het gaat om handelingen die tot de taak van een EHBO'er behoren én door een EHBO'er worden uitgevoerd of als sprake is van een het uitvoeren van eenvoudige handelingen (als het smeren van een zalfje na een insectenbeet of jodium op een wond).

Ouders/verzorgers en/of door hen ingeschakelde deskundigen, als bijvoorbeeld een wijkverpleegkundige (niet zijnde medewerkers van Scholengroep PCOU Willibrord) kunnen door de schoolleiders gefaciliteerd worden om medische handelingen te verrichten en/of medicijnen toe te dienen. Dit houdt concreet in, dat medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetpillen of sondevoeding etc. als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, te allen tijde door ouders/verzorgers dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders/verzorgers is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van Scholengroep PCOU Willibrord.

Ouders/verzorgers overleggen in dat geval van tevoren met de schoolleiding over:

- Wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- Wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- De ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- Hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- Wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee de afspraken worden gemaakt);
- Wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

Het zal duidelijk zijn dat - gezien de ingrijpendheid van de handelingen – de afspraken m.b.t. bovengenoemde punten schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat alle documenten m.b.t. medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen door de ouders/verzorgers moeten worden ondertekend.

Optioneel (voor scholen die ervoor kiezen wel BIG-geregistreerde medische handeling te verrichten):

Als het bevoegd gezag akkoord is én de medewerker bereid is om een medische handeling uit te voeren waarop de wet BIG van toepassing is, moet de medewerker een gedegen instructie krijgen hoe hij/zij de BIG-handeling moet uitvoeren van een BIG-geregistreerde professional (meestal de behandelend arts of verpleegkundige).

Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling moet door deze BIG-geregistreerde professional schriftelijk worden vastgelegd (met handtekening) in een bekwaamheidsverklaring. Op deze manier wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan de leerling, ouders/verzorgers, medewerker en schoolleiding gewaarborgd.

Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een medewerker in opdracht van een arts moet handelen die hem/haar bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van een BIG-handeling.

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door de arts aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Een medewerker is en blijft verantwoordelijk voor zijn/haar handelen, ook al heeft hij/zij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Hij/zij kan hiervoor civielrechtelijk aangesproken worden. Het schoolbestuur is echter verantwoordelijk voor datgene wat de medewerker doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Het is dus van belang om deze bekwaamheidsverklaring schriftelijk vast te leggen en ook steeds na te gaan of de medewerker zich daarnaast ook bekwaam acht. Als de school niet kan aantonen dat een medewerker voor een bepaalde handeling bekwaam is, dan worden de medische handelingen – BIG-handelingen – niet uitgevoerd. Een medewerker die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht – bijvoorbeeld omdat hij/zij deze handeling al een tijd niet heeft verricht – zal deze handeling eveneens niet uitvoeren. Een medewerker die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van een schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op haar beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden. Een medewerker is dus te allen tijde aansprakelijk te stellen indien er een calamiteit heeft plaatsgevonden ten gevolge van zijn/haar handelen.

Echter, met dien verstande dat bij zorgvuldig handelen met een bekwaamheidsverklaring van een arts tot het verrichten van een voorbehouden medische handeling (BIG) het wel degelijk zal uitmaken voor de juridische beoordeling in het geval van een calamiteit of er zorgvuldig is gehandeld. Met andere woorden, of er een bekwaamheidsverklaring aanwezig was en een toestemmingsverklaring van de ouders/verzorgers tot het verrichten van de verrichte BIG-handeling. De arts die de verklaring gaf is hiermee immers ook verantwoordelijk. Een schoolbestuur of de schoolleiding heeft het recht geen medewerking te geven aan het verrichten van medische handelingen (BIG) door medewerkers op school.

Bijlage 1. Toestemmingsformulieren

Formulier 1a – De leerling (jonger dan 16 jaar) wordt ziek op school, schoolreis of schoolkamp

Verklaring: Toestemming tot handelen als een leerling ziek wordt op school, schoolreis of schoolkamp
(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind tijdens het verblijf op school, schoolreis of schoolkamp ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken, et cetera. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met andere, door hen aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de begeleider medewerker een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u hiermee akkoord gaat, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling:.....

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon huisarts:

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

Naam:

telefoon thuis:

telefoon werk:

De leerling is overgevoelig voor de volgende zaken:

MEDICIJNEN:

naam:

naam:

naam:

ONTSMETTINGSMIDDELEN:

naam:

naam:

naam:

SMEERSEL TJES tegen bijvoorbeeld insectenbeten:

naam:

naam:

naam:

PLEISTERS:

naam:

naam:

naam:

OVERIG:

naam:

naam:

naam:

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

.....

.....

.....

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school? Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de schoolleiding van de school.

ondergetekende naam:

ouder/verzorger van:

plaats:

datum:

handtekening:

Verklaring: Toestemming tot handelen als een leerling ziek wordt op school, schoolreis of schoolkamp
(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat je tijdens het verblijf op school, schoolreis of schoolkamp ziek wordt, je verwondt, door een insect wordt gestoken, et cetera. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met andere, door jou aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de medewerker een zorgvuldige afweging maken of je gebaat bent met een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als je hiermee akkoord gaat, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

Naam:

telefoon thuis:

telefoon werk:

De leerling is overgevoelig voor de volgende zaken:

MEDICIJNEN:

naam:

naam:

naam:

ONTSMETTINGSMIDDELEN:

naam:

naam:

naam:

SMEERSELTJES tegen bijvoorbeeld insectenbeten:

naam:

naam:

naam:

PLEISTERS:

naam:

naam:

naam:

OVERIG:

naam:

naam:

naam:

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

.....

.....

.....

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school? Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de schoolleiding van de school.

ondergetekende (naam leerling):

plaats:

datum:

handtekening:

Formulier 2a - Het verstrekken van medicijnen op verzoek aan een leerling onder de 16 jaar

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

Naam van het medicijn:

.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

..... uur

..... uur

..... uur

..... uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

.....

.....

.....

Wijze van toediening:

.....

.....

Wijze van bewaren:

.....

Controle op vervaldatum door (naam):

.....

Functie:

.....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

ondergetekende naam:

ouder/verzorger van:

plaats:

datum:

handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat St.Bonifatiuscollege en/of Scholengroep PCOU Willibrord op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteert voor welke schade dan ook die ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid of ernstige nalatigheid.

Formulier 2b - Het verstrekken van medicijnen op verzoek van een leerling van 16 jaar of ouder

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

Naam van het medicijn:

.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

.....

.....

.....

Wijze van toediening:

.....

.....

Wijze van bewaren:

.....

Controle op vervaldatum door (naam):

.....

Functie:

.....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

ondergetekende (naam leerling):

plaats:

datum:

handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat St. Bonifatiuscollege en/of Scholengroep PCOU Willibrord op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteert voor welke schade dan ook die ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid of ernstige nalatigheid.

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school, schoolreis of schoolkamp bij:

Naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

medisch contactpersoon:

telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school, schoolreis of schoolkamp bij de leerling nodig is:

.....
.....
.....

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

.....

.....

.....

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

.....

.....

.....

Manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

.....

.....

.....

Eventuele extra opmerkingen:

.....

.....

.....

Bekwaamheidsverklaring aanwezig (omcirkelen hetgeen van toepassing is): ja / nee

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

Datum:

Door:

naam:

functie:

naam instelling:

Aan:

naam:

functie:

naam school:

plaats school:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat St. Bonifatiuscollege en/of Scholengroep PCOU Willibrord op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteert voor welke schade dan ook die ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid of ernstige nalatigheid.

ondergetekende naam:

ouder/verzorger van:

plaats:

datum:

handtekening:

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school, schoolreis of schoolkamp bij:

naam leerling:

geboortedatum:

adres:

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

medisch contactpersoon:

telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school, schoolreis of schoolkamp bij de leerling nodig is:

.....
.....
.....

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

.....

.....

.....

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

.....:..... uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

.....

.....

.....

Manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

.....

.....

.....

Eventuele extra opmerkingen:

.....

.....

.....

Bekwaamheidsverklaring aanwezig (omcirkelen hetgeen van toepassing is): ja / nee

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

Datum:

Door:

naam:

functie:

naam instelling:

Aan:

naam:

functie:

naam school:

plaats school:

.....

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat St. Bonifatiuscollege en/of Scholengroep PCOU Willibrord op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteert voor welke schade dan ook die ontstaat door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid of ernstige nalatigheid.

Ondergetekende (naam leerling):

plaats:

datum:

handtekening:

Bijlage 2 - Bekwaamheidsverklaring

Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Bekwaam tot het uitvoeren van medische handelingen (BIG)

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

.....
.....

verklaart dat,

naam werknemer:

functie:

werkzaam aan/bij:

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam leerling:

geboortedatum:

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

.....
.....

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school, schoolreis of schoolkamp aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

.....
.....

Ondergetekende:

naam:

functie:

werkzaam aan/bij:

plaats:

datum:

handtekening:

Bijlage 3. Handelen bij medische calamiteiten

Richtlijnen

Als zich calamiteiten voordoen (ten gevolge van het toedienen van medicijnen, het uitvoeren van een medische handeling bij een leerling, door een ongeval op school of acuut ziek worden van een leerling zonder aanwijsbare oorzaak) volgen hieronder richtlijnen:

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen;
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) of andere volwassene (collega) voor bijstand;
3. Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling als deze bekend is, of de huisarts in de buurt;
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112;
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of „medische“ handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt);
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - naam van de leerling
 - geboortedatum
 - telefoonnummer van ouders/verzorgers en/of andere, door hen aangewezen, persoon
 - naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - ziektebeeld (inclusief allergieën) waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 - leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 - vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd;
 - in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.
8. Verwittig je leidinggevende ((con)rector, locatiedirecteur).

Scholengroep PCOU Willibrord heeft ervoor gekozen om reguliere medische handelingen waarvoor een BIG registratie nodig is, niet door personeelsleden te laten uitvoeren. Waar het gaat om levensreddende medische handelingen als gevolg van een acute allergie of shock of ander voorval, mogen personeelsleden echter op grond van de Wet BIG voorbehouden handelingen uitvoeren als er geen betere zorgverlening aanwezig is. Denk hier bijvoorbeeld aan het aanleggen van een drukverband bij een ernstige bloeding.

Bijlage 4. Leerlingen met diabetes. Wat te doen, hoe te handelen?

DIABETES – info algemeen

Diabetes Type 1 is een auto-immuun ziekte, waarbij de alvleesklier geen insuline meer aanmaakt. Het is een levenslange aandoening die momenteel niet te voorkomen of te genezen is en die niet verward moet worden met Diabetes Type 2. Personen met DT1 hebben insuline nodig om te kunnen leven. Insuline wordt toegediend met injectiepenningen of een pomp.

Insuline is nodig om de cellen in het lichaam te voorzien van glucose. Zonder insuline stijgen de glucosewaarden in het bloed en krijgen de cellen in het lichaam geen brandstof. Daardoor kan het lichaam niet goed functioneren.

Beginnelsen van Diabetes Type 1 (DT1)

- Insuline verlaagt bloedglucose (BG)
- “Snelle suikers” en ander eten (vooral koolhydraten) verhogen BG
- Doel is om BG binnen gezond bereik te houden
- Er zijn 42+ factoren die invloed hebben op de waarden
- Streefwaarde is tussen 4 en 10 mmol/l.
- Klachten ontstaan doorgaans bij een bloedglucose onder de 4 mmol/l (hypo). Als de glucose langere tijd hoog is geweest (boven de 10 mmol/l, hyper) dan kan een glucosedaling tot normale waarden soms al hypo-klachten geven. Het lichaam moet dan weer een tijdje leren wennen aan waarden tussen 4 en 10 mmol/l.
- Eerste verschijnselen van een hypo: hongergevoel, zweten, beven, bleekheid, wazig zien, hartkloppingen en prikkelbaarheid. Ze zijn een gevolg van de aanmaak van stresshormonen, net zoals gebeurt als je erg angstig of geschrokken bent.
- Als de glucose daalt onder 3 mmol/l krijgen de hersenen last van het glucosetekort. Dat kan leiden tot duizeligheid, concentratiestoornissen, met dubbele tong praten, hoofdpijn, dronkemansgedrag, sufheid of verwardheid.
- Als daar geen actie op genomen wordt, dan daalt de glucose verder, met toenemende sufheid, soms met trekkingen en uiteindelijk een hypoglycemische coma.
- Een hyper kun je herkennen aan veel plassen, veel dorst hebben en houden, vermoeidheid en lusteloosheid, plotselinge humeurigheid, snel boos worden, wazig zien, geen eetlust hebben of juist hongerig zijn, misselijk zijn of overgeven. Een langdurige hyper kan veel fysieke schade aanrichten.

Iedere leerling is uniek en bovendien reageert elk lichaam met diabetes op een eigen wijze. Dat maakt het soms lastig om in te schatten, voor de leerling zelf en voor diens omgeving, wat die nodig heeft om goed te functioneren op school. Een leerling met diabetes gaat vaak heel oplossingsgericht en zelfstandig met diens chronische ziekte om. In de meeste gevallen merk je als onderwijsprofessional niet eens dat er iets ‘aan de hand is’.

Soms echter neemt de leerling beslissingen waarvan die de consequenties niet overziet. Juist dan is er hulp nodig. Het is per leerling afhankelijk hoe zelfredzaam die is en wat die aankan.

Een goede samenwerking tussen de leerling, de ouders/verzorgers en de onder- wijs(zorg)professionals is erg belangrijk, bijvoorbeeld om de hulpvraag en de ondersteuningsbehoefte van de leerling duidelijk te krijgen en efficiënt te organiseren. Ook kunnen ouders/verzorgers bepaalde verwachtingen van de school hebben die niet altijd worden uitgesproken.

Leerling, coach en ouders/verzorgers wisselen aan het begin van het schooljaar of volgend op diagnose ervaringen en wederzijdse verwachtingen uit. De volgende punten kunnen daarbij aan de orde komen:

- Informatie over het klachtenbeeld van diabetes en eventueel het verzuim.
- Informatie over gewenste ondersteuning of evalueren van de resultaten van de al geboden ondersteuning en aanpassingen.
- Het effect van de diabetes op de productiviteit en verwerkings- capaciteit van de leerling.

De wijze waarop de leerling omgaat met diabetes, diens zelfredzaamheid en motivatie.

- Dagelijkse diabeteshandelingen.
- Afhankelijk van de zelfredzaamheid van leerlingen worden afspraken vastgelegd in een Extra faciliteitenkaart (beperkte info, voorbeeld zie p. 6) en/of een diabetes-zorgplan (uitgebreide info, voorbeeld zie p. 7).
- Evaluatie minimaal eenmaal per schooljaar (aan het eind van het schooljaar) en tussentijds als dat nodig is.

Signalen bij leerlingen met diabetes

Om goede ondersteuning te bieden en daarover met de leerling en ouders/verzorgers in gesprek te gaan, is het belangrijk om oog te hebben voor een aantal signalen.

Algemene signalen

- Moeite met op tijd naar school komen, bijvoorbeeld als gevolg van een hypo onderweg of een trage start van de ochtend ten gevolge van een nachtelijke hypo.
- Problemen met sterke wisselingen van de bloedglucosewaarden tijdens de lessen.
- Te moe thuiskomen om te kunnen beginnen aan het huiswerk.
- Moeite met functioneren in de schoolomgeving door problemen met prikkels en/of door stress.
- Problemen met het op tijd afhebben van toetsen door wisselende bloedglucosewaarden voor en tijdens toetsen.
- Moeite om na de uitleg de leerstof te begrijpen, moeite om zich te concentreren en aandacht bij de les te houden door wisselende bloedglucosewaarden.
- Naast bovenstaande fysieke problemen kan iedere chronische ziekte ook mentale problemen met zich meebrengen. Veel pubers hebben geen zin in gedoe en willen niet "anders" zijn.

Leerprestaties als signaal

- Wanneer de prestaties van de leerling onder het niveau zijn ten opzichte van de vorige rapportperiodes of leerjaren.
- De leerling presteert opvallend onder het geadviseerde opleidingsniveau.
- De leerling dreigt te blijven zitten.
- De leerling dreigt af te stromen.
- Er is leerachterstand ontstaan bij één of meerdere vakken.
- De leerling maakt veelvuldig gebruik van herkansingen.
- De leerling levert zijn opdrachten structureel te laat in.

Verzuim als signaal

Belangrijk is om te onderzoeken wat een verzuimreden is. Is deze diabetes gerelateerd of is er iets anders aan de hand?

- Is het geoorloofd of ongeoorloofd verzuim?
- Als het verzuim structureel is, wanneer vindt het dan meestal plaats?
- Is er sprake van langdurig aaneengeschaald verzuim of zijn het korte ziek- en/of afmeldingen?
- Als de leerling is opgenomen in het ziekenhuis, is dat dan diabetes gerelateerd of heeft het een andere oorzaak?
- Welke leerachterstand heeft de leerling opgelopen door het verzuim?

Van signalering naar oplossingen

Bespreek samen met de leerling en de ouders/verzorgers welke problemen de grootste prioriteiten hebben om op te lossen. De leerling en de ouders/verzorgers kunnen vaak prima aangeven wat de leerling nodig heeft om beter te functioneren.

Suggesties voor mogelijke oplossingen:

Algemene oplossingen

- Bereid de leerling voor op schoolactiviteiten in het nieuwe schooljaar.
- Stel eventueel een diabetesmaatje aan.
- Wie moet ingelicht worden en wie neemt dit op zich?
- Maak afspraken over
 - meten,
 - eten en/of drinken van koolhydraten en toedienen van insuline bij een hypo
 - mogen lopen bij een hyper.
- Maak afspraken over het bewaren en de toegang tot 'reserve' insuline en -koolhydraten.
- Welke regels gelden voor de leerling bij te laat op school komen?
- Maak afspraken over ziekmelden.
- Welke opdrachten, so's en presentaties is de leerling verplicht te maken en welke hoeft de leerling niet te doen in geval van extreme vermoeidheid?
- Maak afspraken over het maken van huiswerk bij specifieke vakken.
- Maak afspraken voor compenserende maatregelen bij toetsen.
- Maak afspraken voor tijdens de BO-lessen bijv. Dextro/meetapparatuur bij de docent neerleggen (kleedkamer is verder weg), leerling vertelt docent voor het begin van de les vertellen of deze net hoog of laag heeft gezeten.
- Leg de afspraken vast op een Extra faciliteitenkaart (voorbeeld zie p. 35) of in een diabetes-zorgplan (voorbeeld zie p. 36).

Hoge of lage bloedglucosewaarden zijn in principe geen reden om langdurig thuis te blijven. Wel is het zo dat een hyper flink ziekmakend kan zijn met klachten als braken en extreme vermoeidheid. Een hypo kan problemen opleveren met zicht en concentratie. De hersenen hebben immers continu voldoende glucose nodig. Zowel een forse hyper als hypo kunnen een dag lang fysieke gevolgen hebben waardoor schoolgang die dag niet mogelijk is. Ook wanneer gewerkt wordt aan de regulatie van de bloedglucosewaarden, dan kan de leerling ziekgemeld worden. Voorbeelden hiervan zijn een diabetes gerelateerde korte opname in het ziekenhuis of een nieuw meet- en insulinetoedieningsschema geadviseerd door de behandelend kinderarts of de diabetes- verpleegkundige.

DIABETES – info voor docenten

De leerling mag tijdens de les:

- Bloedwaarden meten m.b.v. mobiel. De leerling moet dus altijd toegang hebben tot diens mobiel.
- Insuline toedienen m.b.v. de mobiel; sommige pompen worden d.m.v. een mobiel bediend.
- Naar het toilet gaan en/of lopen (bij hyper).
- Eten/drinken/insuline toedienen in de les bij hyper of hypo.
- Meten en/of insuline toedienen buiten het leslokaal als dat prettiger is.

De docent:

- Geeft de leerling tijd om een hypo of hyper op te lossen en om bij te komen.
- Let op anders-dan-anders gedrag, mogelijk veroorzaakt door een te lage of te hoge glucosewaarde en maak de leerling daarop attent.

N.B.: Veel systemen geven een alarmsignaal bij een hoge of lage waarde. Dit kan storend zijn in een les maar mag niet uitgezet worden.

De leerling mag bij toetsen:

- Extra tijd.
- Eten/ drinken tijdens de toets (vastgelegd op EF-kaartje)
- Mag altijd meenemen: mobiel (ligt bij de surveillant die ook een eventueel alarm gelijk kan aflezen), bloedglucosemeter, dextrose(drank), eten, water en insulinepen/-pomp.
- Bij een hyper of hypo vóór het begin van de toets de toets op een ander moment inhalen als de leerling dit van tevoren aangeeft en kan laten zien dat daarvan sprake is.
- Streefwaarde is tussen de 4 en 10 mmol/l. Onder de 4,5 is er gelijk actie nodig en kun je ervan uitgaan dat de hypo invloed heeft op de concentratie en het fysiek welbevinden van de leerling. De invloed van waarden boven de 10 is het rekbaarder en meer persoonsgebonden. Sommigen hebben bijv. pas last vanaf een waarde van 14 en dan vooral als die langdurig is. Bij een waarde van bijv. 1.1 is het niet nodig/wenselijk dat een leerling de toets niet gaat maken en moet inhalen.

De leerling:

- Meet de bloedwaarden een uur tot een half uur voor de toets. Dan kan de leerling de bloedsuiker nog corrigeren met insuline of met eten als dat nodig is.
- Noteert in het bijzijn van de docent/surveillant voorafgaand aan toets/examen en na afloop van toets/examen de bloedsuikerwaarde bovenaan op het antwoordblad om eventueel in aanmerking te mogen komen voor inhalen.
- Streefwaarde is tussen de 4 en 10 mmol/l.

DIABETES – info voor surveillanten in toetsweek

Wat mag bij toetsen (vastgelegd in instructie voor surveillanten in de toetsweek):

- Extra tijd.
- Bij een hyper of hypo vóór de toets op een ander moment inhalen als de leerling dit van tevoren aangeeft en kan laten zien dat daarvan sprake is.
- Streefwaarde is tussen de 4 en 10 mmol/l. Onder de 4,5 is er gelijk actie nodig en kun je ervan uitgaan dat de hypo invloed heeft op de concentratie en het fysiek welbevinden van de leerling. De invloed van waarden boven de 10 is het rekbaarder en meer persoonsgebonden. Sommige hebben bijv. pas last vanaf een waarden van 14 en dan vooral als die langdurig is. Bij een waarde van bijv. 11.1 is het niet nodig/wenselijk dat een leerling de toets niet gaat maken en moet inhalen.
- De leerling noteert in het bijzijn van de docent/surveillant voorafgaand een toets/examen en na afloop van toets/examen de bloedsuikerwaarde bovenaan op het antwoordblad om eventueel te mogen komen voor ongeldig verklaren.
- Eten/drinken tijdens de toets (op EF-kaartje!)
- Mag altijd meenemen: mobiel (ligt bij de surveillant die ook een eventueel alarm gelijk kan aflezen), bloedglucosemeter, dextrose(drank), eten, water en insulinepen/-pomp.
- Meet de bloedwaarden een uur tot een half uur voor de toets. Dan kan de leerling de bloedsuiker nog corrigeren met insuline of met eten als dat nodig is.
- Streefwaarde is tussen de 4 en 10 mmol/l.

De leerling:

DIABETES – schoolexamens

Suggesties voor doeltreffende/mogelijke aanpassingen tijdens het schoolexamen:

- Tijdsverlenging met 30 minuten.
- Het schoolexamen inhalen op een ander tijdstip.
- Een verlenging van de geldigheidsduur van het schoolexamen.
- Gespreid examen over twee jaren.
- Een rust/pauze tijdens het schoolexamen inlassen.
- Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd in het OPP en/of in Magister.

DIABETES – centrale examens

Over reguliere aanpassingen neemt de schoolleider een besluit. De schoolleider (of de ondersteuningscoördinator namens de schoolleider) meldt dit bij de onderwijsinspectie. De schoolleider mag een verzoek om aanpassingen niet zomaar weigeren. De melding bij de inspectie hoort voor 1 november gedaan te worden. Lukt dat niet, dan kan het later ook nog.

Suggesties voor doeltreffende/mogelijke aanpassingen tijdens het centraal examen:

- Tijdsverlenging met 30 minuten.
- Een rust/pauze inlassen. In de brochure van het CvTE (kandidaten met een ondersteuningsbehoefte) staat dat pauze in principe een alternatief is voor tijdsverlenging. De pauze kan ook worden ingezet boven op de tijdsverlenging. Als beide worden ingezet, dan zit er bij twee centrale examens op één dag slechts een half uur tussen de twee examens. In dat geval is spreiden over tijdvakken van harte aan te bevelen.
- Spreiding over twee of drie tijdvakken (mei, juni en augustus). Eerder is afgesproken om de schoolleider hierover te laten beslissen.
- Bij ziek worden tijdens een centraal examen kan de schoolleider (in overleg met de surveillant) beslissen om het centraal examen af te breken. De inspectie beslist na consultatie van de examensecretaris of het

centraal examen ongeldig wordt verklaard. Bij ongeldig verklaren kan het centraal examen in een volgend tijdvak ingehaald worden alsof het de eerste keer is. Als er nog geen gebruik gemaakt is van de herkansing bij een ander vak, kan het centraal examen ook nog worden herkanst.

- Spreiding over twee jaar wanneer door ziekte een groot aantal lessen gemist zijn, hierbij geldt de slaagzakeregeling van het tweede jaar, de leerling heeft twee herkansingen, in ieder jaar.
- Als er tijdens het centraal examen een pauze nodig blijkt vanwege hoge of lage bloedsuikerwaarden, dan kan dat.

De surveillanten van de examens moeten op de hoogte zijn van de compenserende maatregelen die gelden voor de leerling met diabetes. Deze staan op de instructie voor surveillanten bij de examens.

Voorbeeld EF-kaart voor leerling met diabetes

Extra faciliteitenpas

Naam:

Klas:

..... maakt vanwege diabetes gebruik van de volgende compenserende faciliteiten:

- ...heeft vanwege diabetes ontheffing van het mobiel-verbod. Het is medisch noodzakelijk dat hij zijn mobiel altijd bij zich heeft om zijn sensor te kunnen scannen. Het geluid is gedempt, maar alarm moet hoorbaar zijn.
- ... mag eten en drinken tijdens de les en tijdens toetsen.
- ... heeft recht op extra tijd bij alle toetsen.
- ... schrijft voorafgaand aan de toets en na afloop van de toets de bloedsuikerwaarden bovenaan het antwoordblad.

De leerling hoeft het gebruik van deze extra faciliteit(en) niet verder toe te lichten.

Voorbeeld zorgplan voor leerling met diabetes

Diabetes Zorgplan

(Moeder) mobiel: [REDACTED]
(Vader) mobiel: [REDACTED]
Diabetes Centraal(Zorgteam): +31883200408

Wat is Diabetes Type 1?

- Auto-immuun ziekte, waarbij de alvleesklier geen insuline meer aanmaakt, het is een levenslange aandoening die momenteel niet te voorkomen of te genezen is en die niet verward moet worden met Diabetes Type 2. Personen met DT1 hebben Insuline nodig om te kunnen leven. Insuline wordt toegediend met injectiepen of een pomp.
- Insuline is nodig om de cellen in het lichaam te voorzien van glucose, zonder insuline stijgen de glucose waarden in het bloed, en krijgen de cellen in het lichaam geen brandstof, waardoor het lichaam niet goed kan functioneren

Beginselen van Diabetes Type 1 (DT1)
Insuline **VERLAAGT** bloed glucose (BG) "Snelle suikers" en ander eten vooral koolhydraten **VERHOOGT** BG

Doel is om BG binnen gezond bereik te houden
Er zijn 42+ factoren die invloed hebben op de waarden
Streef waarde is tussen 4 en 10 mmol/L

GEVOEL Symptoom	BG WAARDE	ACTIE	WIE	Supervisie?
HYPER				
- Overgeven	HOOG	- Ouder bellen - Als ouders niet beschikbaar diabetesteam bellen	[REDACTED]	[REDACTED]
- "rot" voelen	22	- Ouder bellen - Insuline toedienen - water drinken - Na 30 minuten kijken of BG daalt en vingerprik ter controle	[REDACTED]	[REDACTED]
- erge dorst	15	- Insuline toedienen - water drinken - Na 30 minuten kijken of BG daalt - Indien niet Reinout zoekt contact met ouder voor vervolg stappen	[REDACTED]	[REDACTED]
- veel plassen	15		[REDACTED]	[REDACTED]
- hoofdpijn	8,2		[REDACTED]	[REDACTED]
- misselijk	8		[REDACTED]	[REDACTED]
- bleek			[REDACTED]	[REDACTED]
- dorst			[REDACTED]	[REDACTED]
- vaker plassen			[REDACTED]	[REDACTED]
- geirriteerd/boos			[REDACTED]	[REDACTED]
- confrontatie zoeken			[REDACTED]	[REDACTED]
- slechte concentratie			[REDACTED]	[REDACTED]
HYPO				
- voelt zich prima	4,2	- Niets doen	[REDACTED]	[REDACTED]
- normaal gedrag	4	- paar skittles of andere snelle suikers - niet alleen laten - na 15 minuten kijken of BG stijgt - geen stijging nog een paar skittles	[REDACTED]	[REDACTED]
- koud	2	- meer skittles - koek(je) of boterham - BG checken met vingerprik - na 15 minuten kijken of BG stijgt	[REDACTED]	[REDACTED]
- "rot" voelen	2	- Ouder bellen - pomp afkoppelen of slang door knippen - Baqsimi toedienen - 112 bellen en daarna ouders - meld "diabetespatiënt bewusteloos"	[REDACTED]	[REDACTED]
- honger			[REDACTED]	[REDACTED]
- zweterig			[REDACTED]	[REDACTED]
- heel "rot" voelen			[REDACTED]	[REDACTED]
- slaperig			[REDACTED]	[REDACTED]
- verward praten/handelen			[REDACTED]	[REDACTED]
- "dronken"			[REDACTED]	[REDACTED]
- angstig			[REDACTED]	[REDACTED]
- bewusteloos			[REDACTED]	[REDACTED]
- convulsies			[REDACTED]	[REDACTED]

Bij bewusteloosheid Baqsimi toe dienen

GLUCAGON 3 mg nasal

1. PREPARE

2. SPRAY

3. ASSIST

Diabetes Tech.

- CGM (Continuous Glucose Monitor), Dexcom G6, inclusief iPhone en horloge om af te lezen en alarmen
- Insulinepomp Tandem tSlim x2 met CiQ (algorithme)
- Bloed Glucose Meter
- Baqsimi – glucagon voor nood gevallen bij bewusteloosheid

DT1 wat je moet weten

- [REDACTED] zal op school zelf zijn diabetes managen, maar soms is hulp of supervisie nodig
- [REDACTED] mag alles eten en drinken, als hij maar insuline neemt
- Insuline dient 10 – 20 minuten voor eten/drinken toegediend te worden
- Ouders, volgen BG waarden, via WhatsApp is er contact met [REDACTED] om instructies te geven/helpen
- De alarmen kunnen niet uit. [REDACTED] moet er actie op ondernemen. Belangrijk dat docent navraagt of hij er iets aan gedaan heeft
- Voor hypo's heeft [REDACTED] caprisun, skittles en koek, dit zijn "medicijnen" en worden niet uitgedeeld aan klasgenoten
- Bij hyper's is het belangrijk veel te drinken en te bewegen (b.v. trap lopen of een ommetje maken)
- [REDACTED] zelf meeste vragen over DT1 beantwoorden

DT1, Toetsen etc.

- Als [REDACTED] te hoog /boven 10 of laag/onder 4 zit, functioneert hij onvoldoende om toetsen te maken.
- [REDACTED] zal waarden aan begin en einde van de toets opschrijven
- De toets moet dan op een ander moment, als de waarden goed zijn, af of over gemaakt worden

DT1 Gym en Sport

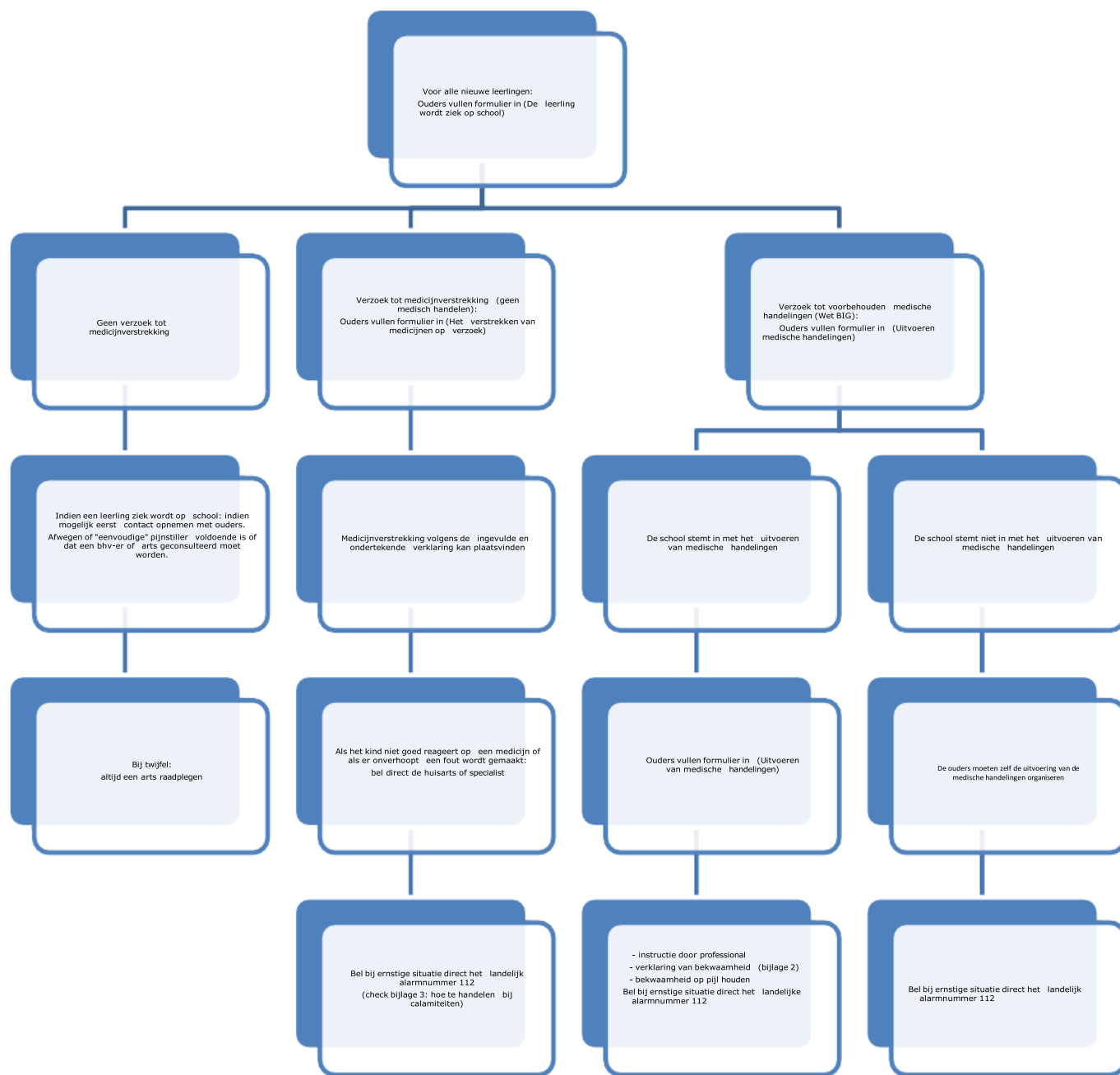
- 1 uur voor gym, pomp op sport stand
- Tussendoortje of Lunch voor gym voor 50% van koolhydraten bolussen
- Pomp af tijdens gym/sport
- Niet sporten indien BG > 15
- Indien BG < 5 voor sporten, langzame koolhydraten nemen koek of brood (max 30 kh) zonder insuline
- Altijd Skittles, koek en Baqsimi mee

DT1, activiteiten buiten school

- Altijd mee nemen : Nood etui met reserve spullen en Baqsimi, skittles, koek, water, telefoon, reserve infuus

Meer lezen? https://www.zorgeloozmetdiabetesnaarschool.nl/application/files/2115/0083/4395/VO_SCHOLEN_BROCHURE_DIABETESZORGOPSCHOOL.pdf

Bijlage 5. Stroomschema protocol medicijnverstrekking en medisch handelen

Bijlage 6. Factsheet handelen in het onderwijs – Steunpunt passend onderwijs

Medisch handelen in het onderwijs - Steunpunt Passend Onderwijs

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c98af6c4-ddca-4825-89cb-a940846649a0/pdf>